

OFFICE OF THE
TAX OMBUD

Ensuring fairness

*Mbilaelo i
itwa hani
nahone lini.*

OFFISI YA OMBUD WA MUTHELO (OTO) NDI OFFISI DE?

- Ofisi i dīlangaho nahone i sa dzhia sia ye ya thomiwa nga Tshimedzi 2013;
- Yo dīkumedzela u tandulula mbilaelo dza vhatheli nga SARS;
- Yo dīimisela u khwaṭhisa fulufhelo na vhuḍifhufheli ha vhatheli kha vhulanguli ha muthelo.

NDI MBILAELO DZIFHIO DZINE OFISI YA OMBUD WA MUTHELO YA SEDZA DZONE?

- Mbilaelo dzo itelwaho SARS fhedzi; na
- Mbilaelo dza malugana na tshumelo, vhulanguli kana maitele nga SARS
- Mbilaelo dzi tea u vha dzi malugana na ku shumiselwe kwa milayo ya muthelo.

TSUMBO DZA MBILAELO DZINE OMBUD WA MUTHELO A SHUMANA NADZO:

Tshumelo - Arali mazhendedzi (vhashumi) vha senthara ya ṭhingo vha sa khou ṅea thuso yo teaho, vha si na vhuḍifari ho teaho ha vhashumi kana vha si na mikwa kana arali vhashumi davhini ḵa SARS vha tshi khou balelwa u ṅea zwidombedzwa zwo teaho.

Vhulanguli - U ṅetshedziwa ha ṅdivhadzo ya u lingululwa i si na zwidombedzwa zwo teaho u fana na dzina ḵa muthu ane a khou lingululwa na ḍuvha ḵa u lingulula.

Maitele – U tshimbidziwa ha u lingululwa ngeno mutheli a kwameaho a so ngo ṅetshedziwa ṅdivhadzo ya u lingululwa kana u “ta muthu wa vhuraru” (u fna ndaela bannga yavho uri i badele tshelede kha SARS u bva kha akhauthu yavho ya bannga) mutheli a so ngo fhiwa ṅdivhadzo ya maḍuvha a fumi.

KHA VHA DZHIELE NZHELE uri OTO a i sedzi mbilaelo dzo ṅwalwaho afho ṅṅha fhedzi.

NDI ZWIFHIO ZWINE OMBUD WA MUTHELO A SA KONE U ZWI SHUMA?

Ombud wa Muthelo a nga si sedzuluse:

- Mulayo kana mbekanyamaitele ya muthelo.
- Mbekanyamaitele ya SARS kana nḽila ya mashumele nga u angaredza, nga nḽa ha musi zwi malugana na mafhungo a tshumelo, matshimbidzele kana ndango ya mafhungo ane a bva kha kushumisele kha mbetshelwa dza Mulayo wa Muthelo nga SARS.
- Fhungo lḽine lḽa elana na kxanedzo kana kxatḽululo fhasi ha Mulayo wa Muthelo, nga nḽa ha fhungo lḽa ndaulo lḽelanaho na kxanedzo na kxatḽululo iyo.
- Tsheo ya matshimbidzele kana fhungo lḽi re kxotho ya muthelo.

NDI LINI HUNE VHA TEA U ISA MBILAELO YAVHO KHA OMBUD WA MUTHELO?

Nga murahu ha musi mutheli o no shumisa nḽila dzoḽḽe dza u ita mbilaelo SARS, nga nḽa ha musi hu na zwiitisi zwi no kombetshedza uri mutheli a si ite nga u ralo.

VHA ITA MBILAELO NGA NĀILA ĞE NA OFISI YA OMBUD WA MUTHELO?

ĽIGA 1: KHA VHA WANE FOMO YA U ITA MBILAELO:

- Kha inthanethe (www.taxombud.gov.za)
- OTO (Menlyn Corner, 2nd Floor, 87 Frikkie de Beer Street, Menlyn, Pretoria)
- Luĵingo (0800662837)
- Fekisi (012 4525013)
- Poswo (PO Box 12314, Hatfield, 0028)
- Imeĵi (complaints@taxombud.gov.za)

ĽIGA 2: KHA VHA ĞADZE FOMO NGA VHUĀALO.

- Kha vha dodombedze nga u tou űwala tshiimo tsha vhekuma tsha mbilaelo yavho nga u tovhekana vho katela na nomboro dzoĵhe dza tsumbo ya u ita mbilaelo dzine dza vha na vhuĵumani na mbilaelo yavho u bva kha SARS vha dovhe hafhu vha ğetshedze na mabambiri oĵhe a thikhedzo;

- Vha shumise nomboro ya muthelo yo teaho;

Vha saathu u wana mvelele dze vha lavhelela dzone, vha tea u sumbedza tshifhinga tsha muthelo tshine vha khou ita mbilaelo ngatsho sa tsumbo 2016;

- Indicate your desired outcome of the complaint. Once complaint form is received, the OTO will capture the complaint and issue a letter of acknowledgement; and
- Kha vha sumbedze zwine vha khou lavhelela zwi tshi swikelelwa nga mbilaelo.
- OTO i ğo űwala zwidodombedzwa zwa mbilaelo na u űwala na u rumela luűwalo lwa u sumbedza uri mbilaelo yo ĵanganedzwa; na
- OTO i ğo dzia tsho ya uri mbilaelo i ğo tshimbizwa nga nĀila Ğe kana ya dzinginya iűwe nĀila ya u tandulula.

ĽIGA 3: KHA VHA SAINA NA U űWALA DATUMU KHA FOMO DZOĴHE

Arali hu tshi khou shumiswa muimeleli, muhweleli u tea u rumela, fomo ya u fha maanĝa muűwe muthu u imelela lwa mulayo, khophi dza Basa dzi re na tshigannĝo tsha u sumbedza uri dzo itwa u bva kha dza vhekuma dza muhweleli na muimeleli.

Fomo ya U fha Maanĝa muűwe muthu u imelela lwa mulayo i wanala kha webusaithi ya OTO (<http://www.taxombud.gov.za/Documents/POWER%20OF%20ATTORNEY.pdf>).

KHA VHA DZHIELE NZHELE: arali vhuĵanzi he ha ğetshedzwa vhu so ngo khunyelela, zwi nga ita uri tshedzululo dza mulandu dzi valiwe, kana muhweleli a ğewe tshiűwe tshikhala tsha u ğetshedza vhuűwe vhuĵanzi vhune.

LIGA 4 : HU DO ITEA MINI NGA MURAHU HA MUSI VHO VHIGA MBILAELO?

- OTO i do ita thodisiso ya mbilaelo na u dovha u vhona arali mbilaelo l tshi wela kha dzine vha tea u dzi sedzulusa khathihi na u sedza uri muvhigi wa mbilaelo o tevhedza maga othe a u tahisa mbilaelo na SARS naa, arali zwi so ngo ralo, vha do sedza arali muvhigi o nea zwiitisi zwi kombetshedzaho uri a ite nga u ralo. OTO i do dovha hafhu ya sedzulusa arali hu na marwe maga ane a tea u tevhedziwa khathihi na u sedza arali mbilaelo yo dzudzana.
- Arali mbilaelo dza vha dzi tshi tea u sedzuluswa nga OTO, nahone ha vha hu na vhukhaki ho itwaho nga SARS ho sedzwa tshumelo, maitele na vhulanguli, OTO i do dzinginya kha SARS ngila dza u khakhulula. Luhwalo lwa u sumbedza uri mulandu u khou sedzuluswa lu do rumelwa kha muhweleli wa mulandu.
- Arali mulandu u sa do sedzuluswa, luhwalo lwa u sumbedza izwi lu do rumelwa kha muhweleli wa mulandu na zwiitisi zwauri ndi ngani mulandu u sa do sedzuluswa.

(NB: The Office of the Tax Ombud will conduct an independent, fair and impartial investigation to ensure that a taxpayer's complaint against SARS is speedily resolved, and/or information and communication is treated in strict confidence)

U SHUMISA TSHUMELO DZA OTO ZWI DURA VHUGAI?

OTO ndi tshiimiswa tsha Muvhuso wa Afurika Tshipembe tshine tsha langwa twii nga Minisiya wa Gwama nahone tshi getshedza vhatheleli tshumelo nga mahala.

VHATHALI VHA NGA SWIKELELA HANI OMBUD WA MUTHILO?

Maga ane a tevhelwa a a fana na a uri mbilaelo i itwa nga ngila de na ofisi ya ombud wa muthelo (Liga 1: Kha vha wane fomo ya u ita mbilaelo)

Ɖiresi ya hune ra wanala hone
Menlyn Corner, 2nd Floor,
87 Frikkie de Beer Street
Menlyn, Pretoria
0181

Luŧingo: 0800 662 837 or +27 12 431 9105
Fekisi: +27 12 452 5013
Ɖiresi ya imeili: complaints@taxombud.gov.za
Ɖiresi ya Poswo: PO Box 12314, Hatfield, 0028
Twita: @TaxOmbud
Feisibuku: Office of the Tax Ombud
Inisiŧagireme: taxombudsa

MBETSHELWA

Mafhungo o ƚetshedzwahe afha kha liŋwalo ili o tsireledzwa nga milayo ya u tsireledza vhuŋe ha zwibveledzwa zwa muhumbulo nahone ha ngo tea u ganŧiswa, u kovhelwa kana u khwiniswa hu tshi khou itelwa vhubinduzi vhuŧhio na vhuŧhio. Mafhungo a re kha tshibugwana itshi o vha e one nga tshifhinga tsha musu itshi ganŧiswa fhedzi a nga shanduka. Arali vha khou timatima uri aya mafhungo ndi ngoho kana vha si na phindulelo ya u fhedzisela ya tshibugwana itshi vha humbelwa uri vha Founele Senthara ya ŧhingo kha 0800 662 837 u wana kwhaŧhisedzo. Tshibugwana itshi tsho itelwa u ƚetshedza mafhungo fhedzi nahone a tsho ngo tea u shumiswa sa referentsi kha zwa mulayo. Mafhungo aya a tea u shumisa nga u tou funa nga muthu muŋwe na muŋwe. Ofisi ya Ombud wa Muthelo a i khou sumbedza kana u gaganya, u kwhaŧhisedza na u dzinginya uri zwibveledzwa kana tshumelo ye ya sumbedzwa kha liŋwalo ili ndi dzone dzo fanelaho kha ŧhoŧea dza muthu muŋwe na muŋwe. Ombud wa Muthelo ha dzhii vhuŧhifhinduleli ha u xelelwa, u tshinyalelwa, mutengo na mbadelo dzine dza nga ŧa nga nŧila iŋwe na iŋwe dzi tshi khou vhangwa nga vhuKhakhi kana u siedza hu re kha liŋwalo ili.

NB: Mafhungo aya ha fhiri mulayo na muthihi nahone vhavhali vhane vha khou timatima kha zwi kwamaho tshiŋwe tsha mafhungo o anŧadzwaho kha gaidi iyi vha tea u sedza kha mulayo wo teaho, kana u ŧoŧa muhumbulo wa fomaŧa kha muthu a re na ndalukanyo dzo teaho.